

รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา*

A Management Model to Develop the Innovative Characteristics of Students in Educational Opportunity Expansion Schools

¹ขนิษฐา ม่วงศรีจันทร์, ฉลอง ชาตรุประชีวิน และ สถิรพร ชาວาฉัย

¹Khanittha Moungrichan, Chalong Chatruprachewin and

Sathiraporn Chaowachai

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Faculty of Education, Naresuan University, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: Khanitths047@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา โดยมีการดำเนินการวิจัย 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูฝ่ายวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง จำนวน 364 คน และผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 3 โรงเรียน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ระยะที่ 2) สร้างรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยการตรวจสอบความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ระยะที่ 3) ประเมินรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูฝ่ายวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง จำนวน 364 คน โดยการสุ่มหลายขั้นตอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ระยะที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ด้านปัจจัยนำเข้า (INPUT) องค์ประกอบที่ 2 ด้านกระบวนการ (PROCESS) องค์ประกอบที่ 3 ด้านผลผลิต (OUTPUT) และปัจจัยแห่งความสำเร็จ ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า (INPUT) องค์ประกอบที่ 2 ด้านกระบวนการ (PROCESS) องค์ประกอบที่ 3 ด้านผลผลิต (OUTPUT) และเงื่อนไขแห่งความสำเร็จ ระยะที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ พบว่าความเป็นไปได้ในการนำไปใช้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.41$) และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.55$)

คำสำคัญ : รูปแบบ; การบริหาร; คุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียน

Abstract

The research article aimed at development a management model to develop students' innovative characteristics in educational opportunity expansion schools. The study employed research and development (R&D) method with the following three phases: 1) investigating the needs and guidelines for developing the innovative characteristics of students in educational opportunity expansion schools. The key informants were 364 school administrators and academic teachers from educational opportunity expansion schools in the lower northern region, as well as five school administrators from three schools that received the 'Best Practice School' title; 2) constructing a management model to develop the innovative characteristics of students in educational opportunity expansion schools after verifying with nine experts; and 3) assessing a management model to develop the innovative characteristics of students in educational opportunity expansion schools by 364 school administrators and academic teachers in educational opportunity expansion schools, who were chosen by multi-stage sampling. The obtained data were analyzed by mean and standard deviation.

From the study, the following results were found: 1) the first phase was the needs and guidelines for developing the innovative characteristics of students in educational opportunity expansion schools, which consisted of three components namely input, process, and output and success factors; 2) the second phase was the construction of a management model to develop the innovative characteristics of students in educational opportunity expansion schools, which comprised three components namely input, process, and output and conditions for success; and 3) the third phase included assessing a model for feasibility and utilization, the findings revealed that feasibility was at a high level ($\bar{X} = 4.41$), while utilization was at the highest level ($\bar{X} = 4.55$).

Keywords: Mode; Management; Students' Innovative Characteristics

บทนำ

ในยุคปัจจุบันเกิดความเปลี่ยนแปลงในทุกด้านและเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่งผลให้ประเทศต่างๆ ทั่วโลก เกิดความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นทางด้านวิทยาศาสตร์ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และความเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ที่ทำให้แต่ละประเทศต้องเร่งพัฒนาประชากรของตนเอง ให้มีความรู้และทักษะ ในการปรับตัวให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและเตรียมความพร้อมที่จะเผชิญกับวิกฤตการณ์ในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ที่เกิดขึ้น ซึ่งปัจจัยสำคัญในการเผชิญความเปลี่ยนแปลงคือ “คุณภาพของคน” เพราะคนเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนให้สังคมเกิดการพัฒนาและสามารถดำรงอยู่ได้ ไม่ว่าจะสถานการณ์จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตาม อีกทั้งคนยังถือเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาประเทศทุกด้าน (Office of the Education Council Secretariat, 2018) ประกอบกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 กล่าวถึงผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education : DOE Thailand)

หมายถึง คุณลักษณะของคนไทย 4.0 ที่ตอบสนองวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยคนไทย 4.0 จะต้องดำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก นั่นคือเป็นคนดี มีคุณธรรม ยึดค่านิยมร่วมของสังคมเป็นฐานในการพัฒนาตนให้เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะ 3 ด้านโดยมีคุณลักษณะขั้นต่ำดังต่อไปนี้ 1) ผู้เรียนรู้ เพื่อสร้างสรรค์งานที่ดี มีคุณภาพเป็นผู้มีความเพียรใฝ่เรียนรู้และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อก้าวทันโลกยุคดิจิทัลและโลกในอนาคต และมีสมรรถนะ(competency) ที่เกิดจากความรู้ ความรอบรู้ด้านต่างๆ 2) ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม กล่าวคือ เป็นผู้ที่มีทักษะทางปัญญา ทักษะศตวรรษที่ 21 ความฉลาดดิจิทัล (digital intelligence) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะข้ามวัฒนธรรม สมรรถนะการบูรณาการข้ามศาสตร์ และมีคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการเพื่อร่วมสร้างสรรค์ และพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีหรือสังคม เพิ่มโอกาสและมูลค่าให้กับตนเองและสังคม (3) พลเมืองที่เข้มแข็ง เป็นผู้มีความรักชาติ กล่าวคือ รักท้องถิ่น รัฐถูกผิด มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและพลโลก (Ministry of Education, 2018)

จากการรายงานผลถึงปัญหาและความท้าทายของระบบการศึกษา พบปัญหาว่า การจัดการศึกษายังขาดคุณภาพและมาตรฐานในทุกระดับ คุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ของผู้เรียนสูงขึ้น แต่คนไทยยังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ คนไทยได้รับโอกาสทางการศึกษาสูงขึ้น โดยมีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรวัยแรงงานเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปัญหาเหล่านี้เกิดจากข้อจำกัดเรื่องหลักสูตรและระบบการเรียนการสอน ที่เน้นการสอนเนื้อหาสาระและความจำมากกว่าการพัฒนาทักษะและสมรรถนะ ส่งผลให้ผู้เรียนขาดความคิดสร้างสรรค์ การสร้างงาน ทักษะทางปัญญา ทักษะศตวรรษที่ 21 ความฉลาดดิจิทัล (digital intelligence) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะข้ามวัฒนธรรม สมรรถนะการบูรณาการข้ามศาสตร์ และมีคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการเพื่อร่วมสร้างสรรค์ และพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีหรือสังคม เพิ่มโอกาสและมูลค่าให้กับตนเองและสังคม ปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนและครูที่มีคุณภาพยังกระจายไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล นอกจากนี้ คนไทยส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ แม้อัตราการใช้อินเทอร์เน็ตของคนไทยจะเพิ่มสูงขึ้น แต่ส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้อ่านเพื่อหาความรู้ และอัตราการอ่านเฉลี่ยของคนไทยยังอยู่ในระดับต่ำ แหล่งเรียนรู้ส่วนใหญ่ที่มีอยู่ยังไม่ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นเพียงแหล่งให้ความรู้ การจัดการเรียนการสอนและกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ต้องปรับให้อยู่บนฐานของนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลสู่ความเป็นนวัตกรรม รวมทั้งเอื้อต่อคนทุกกลุ่มให้สามารถเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ (The Secretariat of the Education Council , 2017) นอกจากนี้ Sinlarat (2011) ได้ชี้ให้เห็นวิกฤตทางสังคม เศรษฐกิจและการศึกษาอันเนื่องมาจากการจัดการศึกษา มีลักษณะเป็นการเรียนที่นักเรียนบริโภคความรู้จากครูขาดการสอนที่พัฒนากระบวนการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ผู้เรียนจึงไม่เป็นผู้สร้างและพัฒนาสิ่งใหม่ๆ ให้กับสังคม ส่งผลให้เกิดความอ่อนด้อยทางเศรษฐกิจและสังคม ของชาติ อีกทั้งการจัดการศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจ ทั้งด้าน วิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการ บริหารงานทั่วไปไปยังคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง และจัดการศึกษาทั้ง 3 ระดับในโรงเรียนเดียวกัน คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาปัจจุบันนี้ จึงมีปัญหาในด้านการจัดการเรียนการสอน ขาดบุคลากร ที่มีความรู้ ความสามารถเฉพาะด้าน บุคลากรไม่เพียงพอ ขาดงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรม ส่งเสริมการเรียนการสอนในด้านสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องฝึกงานไม่เพียงพอ ขาดแคลนงบประมาณในการประชาสัมพันธ์ที่ดี ชุมชนไม่ค่อยให้ความร่วมมือสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน บางโรงเรียนอยู่ห่างไกลความเจริญ และการขยายโอกาสทางการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นการจัดการ การศึกษาสำหรับเด็กที่ไม่มีโอกาสศึกษาต่อ หรือ ผู้ด้อยโอกาส เป็นการศึกษาสำหรับมวลชน ถือว่ามีความสำคัญมาก

หากคุณภาพทางการศึกษาด้อยลงไป ก็ส่งผลให้เกิดความด้อยคุณภาพของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อความล่าช้าและล่าหลังในการสร้างความเจริญให้แก่ประเทศชาติ ปัจจุบันจากระยะเวลาที่ผ่านมาระยะเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาได้มีการดำเนินการติดตามและประเมินผลมาโดยตลอดจนประสบความสำเร็จในด้าน ปริมาณของผู้เรียนมากขึ้น แต่ในด้านคุณภาพทางการศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลับ พบว่า อยู่ในระดับที่ควรปรับปรุง ซึ่งจะเห็นได้จาก การศึกษาสภาพการดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษาของคณะกรรมการประเมินผล ในโรงเรียน ประถมศึกษาที่เปิดสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ชี้ให้เห็นถึงปัญหาในเรื่องคุณภาพของการศึกษาในระดับนี้ และน่าจะเกี่ยวข้องกับระบบการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน (Kodsombut, 2015)

Chaem Choi (2018) ได้กล่าวไว้ว่าสถานศึกษาต้องมีการสื่อสารที่เข้าใจตรงกัน มีความเข้าใจในการดำเนินงาน และร่วมกันสร้างวิสัยทัศน์ด้านคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมเป็นจุดสำคัญ และร่วมกันทำงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ของโรงเรียนรวมทั้งองค์ประกอบต่างๆ ภายในโรงเรียน เป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้เกิดคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนได้ โรงเรียนที่ได้นำความรู้ ทักษะ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของครูและบุคลากรมาผสมผสานกับความสามารถทางด้านการบริหารจัดการอย่างมีกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดคุณภาพตรงที่ผู้เรียนที่มีความสอดคล้องกับผู้เรียนจนสามารถปรากฏชัดเจนเป็นรูปธรรมได้ โดยผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้เรียนเป็นพื้นฐานต้องเริ่มจากผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีทักษะและความสามารถในการคิดเชิงนวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้การทำงานของผู้บริหารไปสนับสนุนการทำงานของครู สร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นให้ครูปรับวิธีการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับคุณลักษณะของผู้เรียนในโลกใหม่ การสร้างนวัตกรรมตั้งแต่เล็กเป็นสิ่งที่ผู้บริหารควรทำอย่างยิ่งทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนต้องมีคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

จากเหตุผลและความสำคัญข้างต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ให้สอดคล้องเหมาะสมภายใต้ยุคดิจิทัลที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงและการขยายตัวของการพัฒนาผู้เรียนที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน โดยส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ให้มีทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมเป็นเรื่องสำคัญ เป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มและมีความสามารถในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ก้าวไปสู่อนาคตที่ประสบความสำเร็จ สร้างคนให้เป็นผู้คิด คิดได้ ทำเป็น สามารถสร้างสรรค์สิ่งใหม่ได้ด้วยตนเอง แสวงหาแนวทางใหม่เพื่อการประกอบอาชีพ/การมีงานทำ เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นนวัตกรรมที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ สร้างผลลัพธ์ตามเป้าหมาย เพื่อเป็นแนวทางการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา มี 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ระยะที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ โดยการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเก็บข้อมูลนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์

ระยะที่ 1 แบ่งออกเป็น 3 ชั้นย่อย ดังนี้

ชั้นที่ 1.1 การศึกษาความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรของนักเรียน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยเป็นผู้บริหารสถานศึกษา และ ครูฝ่ายวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง จำนวน 364 คน ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยการเปิดตารางเครซีและมอร์แกน (Krejcie, & Morgan) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น ตามสัดส่วนขนาดโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นความเป็นนวัตกรของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS for WINDOW ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency distribution) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นของการเป็นนวัตกรของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยวิธี Priority Needs Index (PNI) แบบปรับปรุงซึ่งเป็นการหาผลต่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์โดยมีสูตรในการคิดคำนวณ เมื่อนำผลที่ได้จากการคำนวณค่าดัชนี PNI ของแต่ละข้อรายการ โดยข้อที่มีค่าดัชนี PNI modified มากแสดงว่ามีความต้องการทำเป็นระดับสูงมากกว่า ข้อรายการที่มีค่าดัชนี PNI modified น้อย ซึ่งข้อที่มีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับสูงจะต้องให้ความสำคัญและต้องได้รับการแก้ไขก่อนตามลำดับ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม แบบตอบสนองคู่ (Dual response) แล้วจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการเป็นเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยเรียงค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI modied) จากมากไปหาน้อย 2 อันดับแรกเพื่อนำไปสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ในขั้นตอนที่ 1.2

ชั้นที่ 1.2 การศึกษาแนวทางการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 โรงเรียน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ เป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลยอดเยี่ยมระดับประเทศ หรือรางวัล Obec Awards ประจำปี 2562-2563 เกี่ยวกับด้านการส่งเสริมนวัตกรรมการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรของนักเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์แนวทางการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ชั้นที่ 1.3 การศึกษาแนวทางการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านนวัตกรรมทางการศึกษาหรือการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรของนักเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์แนวทางการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ชั้นย่อย ดังนี้

ขั้นที่ 2.1 การยกร่างรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยการนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มายกร่างรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จากนั้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสมและการใช้ภาษา แล้วนำไปดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

ขั้นที่ 2.2 การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

ขั้นที่ 2.3 การตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เพื่อพิจารณายืนยันความเหมาะสมและหาฉันทามติของรูปแบบอีกครั้ง

ระยะที่ 3 การประเมินรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูฝ่ายวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง จำนวน 364 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ได้รับการตอบกลับแบบประเมินความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Google form) จำนวน 364 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 100 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า ระยะที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ด้านปัจจัยนำเข้า (INPUT องค์ประกอบที่ 2 ด้านกระบวนการ (PROPESS) องค์ประกอบที่ 3 ด้านผลผลิต (OUTPUT) และปัจจัยแห่งความสำเร็จ ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านปัจจัยนำเข้า (INPUT) องค์ประกอบที่ 2 ด้านกระบวนการ (Process) องค์ประกอบที่ 3 ด้านผลผลิต (OUTPUT) และปัจจัยแห่งความสำเร็จ ระยะที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ พบว่าความเป็นไปได้ในการนำไปใช้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.41$) และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.55$)

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัย สามารถนำเสนอองค์ความรู้ใหม่ของรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาดังนี้ ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

Picture 1: A Management Model to Develop Students' Innovative Characteristics in Schools Expanding Educational Opportunities

อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ระยะที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ด้านปัจจัยนำเข้า (INPUT องค์ประกอบที่ 2 ด้านกระบวนการ (PROPESS) องค์ประกอบที่ 3 ด้านผลผลิต (OUTPUT) และปัจจัยแห่งความสำเร็จ ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) องค์ประกอบที่ 2 ด้านกระบวนการ (PROCESS) องค์ประกอบที่ 3 ด้านผลผลิต (OUTPUT) และเงื่อนไขแห่งความสำเร็จ ระยะที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ พบว่าความเป็นไปได้ในการนำไปใช้อยู่ในระดับมากและความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ด้านปัจจัยนำเข้า (INPUT) ประกอบด้วย 5 ปัจจัย องค์ประกอบที่ 2 ด้านกระบวนการ (PROCESS) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ องค์ประกอบที่ 3 ด้านผลผลิต (OUTPUT) ประกอบด้วย 4 ด้าน และเงื่อนไขแห่งความสำเร็จเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจะประสบความสำเร็จและพัฒนาคุณลักษณะ

ความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาได้นั้น สถานศึกษาต้องมีปัจจัยนำเข้า ซึ่งต้องเป็นการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้อย่างประหยัดและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ ประกอบด้วย นโยบาย ,ค่านิยม ,องค์คณะบุคคล ,งบประมาณ และเทคโนโลยีและสารสนเทศที่ส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียน รวมทั้งต้องมีกระบวนการ วิธีการที่หลากหลายโดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยร่วมวางแผน สร้างความตระหนัก ร่วมดำเนินการ ร่วมประเมินผล ร่วมปรับปรุง พัฒนา และร่วมเผยแพร่นวัตกรรม เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมอย่างมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ Wannasri (2014) ได้เสนอแนวคิดของทฤษฎีเชิงระบบ เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Khumsupha (2019) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมท้องถิ่นใหม่กับการแพร่กระจายนวัตกรรม สุ่มชนพบว่า นวัตกรรมท้องถิ่นใหม่กับการแพร่กระจายนวัตกรรมสุ่มชน ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วยดังนี้ 1) ข้อมูลพื้นฐานและความรู้เดิม 2) บุคลากรภายในองค์กรและภายนอกองค์กร 2. ด้านกระบวนการ ประกอบด้วย 1)การชุมชนสะดวกเข้าถึง 2) การเข้าใจวัฒนธรรม 3) การมีส่วนร่วม 3. ด้านผลผลิต คือ นวัตกรรมที่สามารถช่วยแก้ปัญหาในชุมชน โดยมีประเด็นในการอภิปรายแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านปัจจัยนำเข้า (INPUT) ประกอบด้วย 5 ปัจจัย คือ 1) การกำหนดนโยบายของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 2) การกำหนดค่านิยมองค์กรของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 3) องค์คณะบุคคลในการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย 3.1) คณะกรรมการบริหารในการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียน 3.2) คณะกรรมการดำเนินงานขับเคลื่อนในการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียน 3.3) คณะอนุกรรมการดำเนินงานขับเคลื่อนในการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียน 4) งบประมาณ 5) เทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียน ซึ่งปัจจัยนำเข้างดกล่าวข้างต้นนั้น ทุกปัจจัยต่างมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการกำหนดนโยบาย สถานศึกษาต้องกำหนดนโยบายเชิงรุก กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายที่มีความชัดเจน และให้ส่งผลให้เกิดการพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของนักเรียน มีการพัฒนาระบบบริหารจัดการโดยการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม และพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้พร้อมทั้งการกำหนดค่านิยมให้สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งเรียนรู้ รวมทั้งมีการดำเนินงานในรูปแบบขององค์คณะบุคคล มีการกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจนส่งผลให้คณะกรรมการดำเนินงานในการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และที่สำคัญต้องมิงงบประมาณในการส่งเสริมการดำเนินงาน โดยสถานศึกษาต้องกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดสรรงบประมาณอย่างถูกต้อง เหมาะสม มีการกำกับและติดตามอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ต้องมีเทคโนโลยีและสารสนเทศ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียน โดยจัดให้มีอุปกรณ์เทคโนโลยีและสารสนเทศตามบริบทของโรงเรียนและเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ Lomsai (2009) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนากระบวนการคิด ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนากระบวนการคิด ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 6 ปัจจัย คือ 1) การจัดการเรียนการสอน 2) ผู้นำของผู้บริหารและการบริหารจัดการ 5) การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว 6) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Udomphon (2019) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรเชิงพื้นที่สำหรับพัฒนานวัตกรรมสู่การพัฒนาวัฒนธรรม

ด้านการบริหารจัดการโรงเรียนทั้งระบบโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี พบว่าองค์ประกอบของหลักสูตรเชิงพื้นที่สำหรับพัฒนานวัตกรสู่การพัฒนาคุณลักษณะด้านการบริหารจัดการโรงเรียนทั้งระบบโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีองค์ประกอบดังนี้ ด้านที่ 1) ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย 1) ข้อมูลพื้นฐานและความรู้เดิม 2) บุคลากร 3) งบประมาณ 4) การสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น 5) ความร่วมมือของกลุ่มเป้าหมาย

องค์ประกอบที่ 2 ด้านกระบวนการ (PROCESS) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 การสร้างค่านิยมองค์กรและการพัฒนาครูเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรของนักเรียน ประกอบด้วย 1.1) การสร้างค่านิยมองค์กรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรของนักเรียน 1.2) วิธีการในการพัฒนาครู เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรของนักเรียน องค์ประกอบที่ 2 การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรของนักเรียน ประกอบด้วย 2.1) การใช้สิ่งสนับสนุนด้านอุปกรณ์เทคโนโลยีและข้อมูลสารสนเทศเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรของนักเรียน 2.2) การจัดแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเองในระบบแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรของนักเรียน องค์ประกอบที่ 3 การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรของนักเรียน ประกอบด้วย 3.1 การสร้างความตระหนักและความสำคัญเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรของนักเรียน 3.2 การพัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรของนักเรียน 3.3 การรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการบริหารในการพัฒนาคุณลักษณะความเป็น นวัตกรของนักเรียน องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม (P - PIEAI) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 4.1) การร่วมวางแผน (Planning) 4.2) การร่วมนำแผนสู่การปฏิบัติ (Implementation) 4.3) การร่วมประเมินผล (Evaluation) 4.4) การร่วมปรับปรุงและพัฒนา (Action) 4.5) การร่วมเผยแพร่นวัตกรรม (Innovation diffusion) ทั้งนี้เป็นเพราะค่านิยมองค์กรจะส่งผลการดำเนินงานที่มีคุณภาพ ทุกฝ่ายต่างยอมรับ ตระหนักเห็นคุณค่า และปฏิบัติตามค่านิยมเหล่านั้น โดยการสร้างเป้าหมายและแผนที่เดินทางที่ท้าทายและชัดเจนเข้าใจตรงกัน ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ทีมงานและองค์กร รวมทั้งการพัฒนาครูเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรของนักเรียน เริ่มจากการสร้างให้ครูตระหนักและเห็นความสำคัญ โดยครูผู้สอนใช้วิธีการที่หลากหลาย การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้นอกจากนี้การมีเครือข่ายโดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยร่วมกันวางแผนและสร้างความตระหนักร่วมดำเนินการ ร่วมประเมินผล ร่วมปรับปรุงพัฒนา และร่วมเผยแพร่นวัตกรรมต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับ Youngstrong (2017) ได้ศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 พบว่า กระบวนการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรประกอบด้วย 1) การบริหารจัดการทั่วไป 2) การพัฒนาครู 3) การพัฒนาหลักสูตร 4) การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนของครู 5) การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี 6) การพัฒนาการนิเทศภายใน 7) การพัฒนาสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอน 8) การพัฒนาวิธีการวัดและประเมินผลผู้เรียน 9) การประสานความร่วมมือเพื่อขอรับการสนับสนุนความช่วยเหลือจากท้องถิ่นในชุมชน 10) การพิจารณาผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอน 11) การสร้างเครือข่ายขอรับความช่วยเหลือด้านวิชาการจากสถาบันศึกษาอื่นๆ บุคคล นอกจากนี้ยังสอดคล้อง Taprab (2019) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า การพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยกิจกรรม 4 ขั้นตอน คือ 1) กิจกรรมการสร้างความตระหนัก 2) กิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะของนักเรียน 3) การนำไปประยุกต์ 4) การประเมินผล

องค์ประกอบที่ 3 ด้านผลผลิต (OUTPUT) คือ คุณลักษณะความเป็นนวัตกรของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านทักษะความเป็นนวัตกร ประกอบด้วย 1.1) มีทักษะการคิดวิเคราะห์ 1.2) มีทักษะการคิดสังเคราะห์ 1.3) มีทักษะการคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณ

1.4) มีทักษะการคิดสร้างสรรค์ 1.5) มีทักษะทางปัญญา 1.6) มีทักษะการคิดออกแบบ 2) ด้านการทำงาน ประกอบด้วย 2.1) การทำงานแบบมีส่วนร่วม 2.2) มีทักษะผู้ประกอบการ 2.3) การสร้างและนำนวัตกรรมไปใช้ 2.4) มีความฉลาดทางดิจิทัล 3) ด้านบุคลิกภาพ ประกอบด้วย 3.1) มีจิตสำนึกต่อสังคม 3.2) มีความเอาใจใส่และสนใจ 3.3) มีการเปิดใจ 3.4) มีความมุ่งมั่นและมีความเข้าใจงานอาชีพ 3.5) การรับฟังและให้เกียรติผู้อื่น 3.6) มีความมุ่งมั่นอดสาหะจนสำเร็จ 3.7) มีความรับผิดชอบ 3.8) มีความกระตือรือร้น 3.9) ความมีเหตุและผล 4) ด้านการเชื่อมโยงความรู้ ประกอบด้วย 4.1) มีการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม 4.2) มีสมรรถนะการบูรณาการข้ามศาสตร์ 4.3) การเชื่อมโยงความรู้ข้ามศาสตร์ ทั้งนี้เป็นเพราะการดำเนินงานการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ต้องส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมที่ดีและมีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นสถานศึกษาจำเป็นต้องมีด้านปัจจัยนำเข้า (INPUT) ด้านกระบวนการ (PROCESS) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้นักเรียนมีคุณลักษณะความเป็น นวัตกรรมของนักเรียนทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ด้านทักษะความเป็นนวัตกรรม 2) ด้านการทำงาน 3) ด้านบุคลิกภาพ 4) ด้านการเชื่อมโยงความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ Changmee (2019) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ รูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมี 6 คุณลักษณะคือ 1) การเป็นต้นแบบความเป็นพลเมือง 2) เคารพต่อสิทธิและความเสมอภาค 3) ความรู้และใฝ่เรียนรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง 4) ทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสันติวิธี 5) ทักษะชีวิตและพึ่งตนเองได้ 6) ทักษะการเป็นพลเมือง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Klangnarong (2019) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนเลิศล้ำ สาขาถนนเกษตร-นวมินทร์ตามแนวคิดคุณลักษณะของครูนวัตกรรม พบว่าคุณลักษณะของครูนวัตกรรม ประกอบด้วย 1) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 2) มีทักษะการตั้งคำถาม 3) มีความช่างสังเกต 4) มีความกล้าเสี่ยง 5) มีทักษะทดลอง 6) มีทักษะการสร้างเครือข่าย

สรุป

จากผลการวิจัย รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สถานศึกษาควรนำไปประยุกต์และปรับใช้ตามบริบทของสถานศึกษาอย่างจริงจัง เพื่อส่งผลให้เกิดคุณภาพในการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สิ่งที่สถานศึกษาต้องมุ่งเน้นเป็นสำคัญ คือ คุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียน ที่สถานศึกษาต้องมีการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาอย่างรอบด้าน รวมทั้งพัฒนากระบวนการ บริหารอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ต้องมีปัจจัยการบริหารที่ส่งเสริมและสนับสนุนที่ครอบคลุมการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนที่เพียงพอและการมีเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อเป็นการส่งเสริมให้การบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียน ให้มีคุณภาพต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจะบรรลุตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนได้นั้น สถานศึกษาต้องประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 ปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านที่ 2 ด้าน

กระบวนการ (Process) ด้านที่ 3 ด้านผลผลิต (Output) และเงื่อนไขแห่งความสำเร็จ ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะความเป็นนวัตกรของนักเรียนที่มีคุณภาพ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีนโยบายในการขับเคลื่อนการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรของนักเรียนอย่างชัดเจน โดยมีเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งและควรมีการส่งเสริม สนับสนุน ผลงานนวัตกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งต้องมีการพัฒนาผู้บริหาร ,ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มี คุณลักษณะความเป็นนวัตกรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรของนักเรียนสู่ไทยแลนด์ 4.0

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการศึกษาปัจจัยในการส่งเสริมและขับเคลื่อนการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรของนักเรียน

2.2 ควรวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาด้านดิจิทัลที่ส่งเสริมคุณลักษณะ ความเป็นนวัตกรของนักเรียน

2.3 ควรวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการศึกษาประสิทธิภาพและแนวทางการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนวัตกรของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

References

- Chaem Choi, S. (2018). *School Management in Digital Era* . (2nd ed.). Bangkok: Printing House of Chulalongkorn University.
- Changmee, S. (2019). *Administrative Model for Promoting Student Citizenship in Educational Institutions Basic*. (Doctoral Dissertation). Naresuan University. Phitsanulok.
- Khangnarong, M. (2019). *Analysis of the Needs and Necessities of Teacher Development Lertlah School Kaset-Nawamin Road Branch According to the Concept of the Teacher Innovator*. Chulalongkorn University. Bangkok.
- Khumsupha, P. (2019) *The New Generation of Local Innovators and the Spread of Innovation to the Community*. Nakhon Pathom University. Nakhon Pathom.
- Kodsombut, P. (2015). *Developing Guidelines for Academic Administration in Schools to Expand Educational Opportunities*. (Master's Thesis). Maha Sarakham Rajabhat University. Mahasarakham.
- Lomsai, K. (2009). *Community Strengthening*. MBA: M.A. Bangkok.
- Ministry of Education, (2018). *National Education Standards B.E. (2018)*. Bangkok: Education Council Secretariat.
- Office of the Education Council Secretariat. (2018). *20-Year National Development Strategic Plan. (2018-2037)*. Bangkok: Office of the Education Council Secretariat.
- Sinlarat, (2011). *CCPR, a New Conceptual Framework in Education*. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Taprab, N. (2019). *A Model for Developing Desirable Characteristics of Students in Private Schools Chaiyaphum Province*. (Doctoral Dissertation). Maha Sarakham Rajabhat University. Mahasarakham.

- The Secretariat of the Education Council. (2017). *National Education Plan 2017-2036*. Bangkok: The Secretariat of the Education Council.
- Udomphon, S. (2019). *Spatial Courses for Developing Innovators to Development Innovative Management of the Entire School System by Using the Community as a Base Kanchanaburi*. (Doctoral Dissertation). Silpakorn University. Bangkok.
- Wannasri, J. (2014). *Innovation for the Development of Educational Institutions*. Phitsanulok: Rattanasuwan Printing.
- Youngtrong, P. (2017). *Strategies for Developing Desirable Characteristics of Learners in Basic Education Institutions In the 21st Century*. (Doctoral Dissertation). Dhurakij Pundit University. Bangkok.